

Собит Мадалиев

ҚУЁШНИ
СОҒИНИБ

Шеърлар ва дostonлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва
санъат нашриёти
1983

Русчадан таржима

70408—197
М $\frac{\quad}{\text{М342 (04)—83}}$ 124—82 4702010200 УЗ2

©Ғафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
1983 й. (Тарж.)

ВАТАН

Бунда йўқ ортиқча жимжима, ҳашам.
Олис-яқинларнинг манзаралари
узоқ-узоқ ушлаб туролмас балки
барча қизиқувчан нигоҳларни ҳам,
лекин шамоллари баланд учади,
лекин шамоллари шундай бегубор.
Бағрига яқинроқ кирганинг сари
кетма-кет очила боради
бу ёрнинг бетакрор хазиналари,
мажнунтол тагидан чопқир анҳорлар
тўлқин-тўлқин сувлар олиб ўтади.
Яшил кенгликларни оралаб бу сув,
кумушранг жўякка дўниб кетади.
Шунча гўзалликлар етмаганидай
далада ранг-баранг кўйлакли қизлар
кўзингдан кетмайди, ўрнашиб қолади,
офтоб куйдирган оташранг юзлар.
Боғларда шафтоли тўкилар минг хил,
боғларда шафтоли тўкилар минг хил...
Қачон дуч келсанг ҳам одамлар иссиқ,
одамлар — меҳмондўст, одамлар — аҳил.
Бунда руҳим жуда баландлаб кетар,
тилимга қўшиқлар келар шовуллаб,
негадир бу ерда
ватаним ҳақида осон куйлайман,
ҳаётнинг мазмунин англайман осон,
яхшироқ ўйлайман, теран ўйлайман.

О С И Е

Чангиб ётган
 тупроқ йўлнинг
 бир чеккасида
тентираган
 қўрқоқ
 хўтик
 эмас Осиё,
бу ёмғирмас,
 ўйинқароқ
 бола сингари
тоғ сойида
 товланувчи
 камалакмас ё.
Бари ҳатто
 болаликдан
 таниш бўлса ҳам
кун ёритган
 манзарадай,
 хаёлий шу тоб.
Жазирама
 пахтазорда
 бўлмаса одам —
Осиё бу —
 сувсиз ариқ,
 уфқдаги сароб.
Сигинайин
 сенга, кунда
 куйган юртдошим,

артиб қўяй
манглайдаги
қайноқ терингни.
Қайда бўлмай
фақат омон
бўлса бу бошим
куйлагайман
фақат сени,
суйган ерингни.
Қисматингга
ҳавас қилгум,
мўътабар инсон,
бахтиёрсан,
ошиқ бўлган
боладай хушбахт.
Кечалари
пахтазорда
кифтингда — кетмон,
гўдак каби
сувни қувнаб
эркалатган пайт.
Осиё бу —
тувроқ йўлнинг
бир чеккасида
гентираган қўрқоқ хўтик,
ҳам яна ёмғир —
ёмғир ҳамдир,
ўйинқароқ
бола сингари,
тоғ сойда
товланувчи
камалак ҳамдир.
Бу — иссиқдан
сақланувчи
тоғлар шамоли,

бу — пешинда
 кун беомон
 олов сочган дам,
хаста гўдак
 узра куйган
 она мисоли
ҳар гўзага
 юз марталаб
 эгилган одам.

Эй, пойтахтдан ташриф буюрган меҳмон,
сен тинч кўчаларни кезасан узоқ.
Кўрасан: кексалар одимлар шахдам,
сочлари, соқоли кумушдай оппоқ.
Пастак деворлардан аста эгилиб,
бол мева узатар оғочлар қўли,
кампирлар онангдай айрон тутади,
энтикиб ичасан, қонади чўлинг.
Кашфиёт туюлар сенга бу ҳолат...
Бағрингда офтобнинг тафти бир жаҳон,
ўйлайсан, бошингда шовиллар терак:
«Бундаги одамлар «хасис» сўзининг
маъноси нелигин билмаса керак».

* * *

Боғларни ям-яшил
 майсалар билан
 ясатиб кўяди гулбаҳор.
Мовийранг ва ҳарир елпигичини
 юксакларга
 ёйиб юборар осмон.
Томлардан томларга шамоллар билан
 биз учиб юрамиз
 қушчалар мисол.
Энтикиб-энтикиб нафас оламиз;
 шодликдан бошимиз
 айланар тамом.
Уриклар кетма-кет киради гулга,
 опноқ баҳор бошланиб кетар.
Асалранг ва иссиқ нурлари билан
 офтоб елкамизни
 ўпади майин.
Сертупроқ йўлларга ёз билан
 такрор
 шовқинли ўйинлар қайтиб келади.
Тунлари уйғониб тонгни кутамиз,
 эҳ, тонгнинг отиши бўлади қийин...
Энди-чи, майсалар қорайиб қолди,
 кўзни оладиган кўркем, яшилмас.
Беғубор ва учқур шамолларини
 биз тарафга пуфлаб юбормас само.
Лекин биз ҳув олис болалик каби
 энтикиб-энтикиб оламиз нафас.
Тунларда уйғониб тонгни кутамиз,
 эҳ, тонгнинг отиши қийиндир ҳамон!

* * *

У кулган чоғларда,
ҳа, у кулганда
буткул болаларча
яйраб, қиқирлаб —
ҳеч кимсани кўрмай қолардим,
адашиб кетардим кулгуларида,
унинг катта-катта кўзларида мен.

Мудом тайёр эдим
дарслардан кейин
эслаб унинг юришларини,
овозини, кулишларини
шодланиб кезмоққа
соатлар бўйи.

У эса...
У икки қўярди одатдагидек,
ҳеч жавоб беролмай унинг дарсида
қизариб, дудуқланиб тураверардим...

Учратиб қолдим мен кўчада кеча.
У билан эшлашдик ўқувчиларни.
Унга хат ёзишга ваъда бердим мен,
Қузатиб қўйдим сўнг катта йўлгача.

ҚИРҚ БИРИНЧИ ЙИЛНИНГ ЕЗИ

Тонгининг ҳаво оқими бўйлаб
ёйганича қанотларини
ер бағирлаб ётади сукут.
Кичик шаҳар сукутга чўкмиш,
чўкмиш

Ғарбдан чекинган сукут қаърига.

Боғлар аро
портлатиб бу сукутни
тап-тап тушар
ҳил-ҳил олмалар.
Қўрқадилар сукутдан
ҳатто хўтиқлар:
эҳтиёткор,

хавотирда,

кўзларида қандайдир мунг,

барини англаб,

кезадилар жазирама шаҳримизнинг кўчаларини
Инларидан бош чиқармас қушлар ҳам.
Почтачилар узоқ-узоқ тақиллатарлар
қоп-қоронғу деразаларни,
тамбаланган дарвозаларни —
фақатгина
бўғиқ янграр темир акс-садо.
...Ҳанузгача қулоғимга беради азоб
ул сукутнинг акс садоси.

* * *

Уруш тугаб, отам қайтди ногирон;
дарвозани очди у оппа-осон.
Узоқ ҳайрон бўлди икки табақа —
унутмишди улар беш йил нигорон:
очилмоқ не, ланг очилмоқ қанақа, —
ғичирлашди,

қиқирлашди сўнг андак.

Қақағлади ҳатто озғин товуқ ҳам,
қувончидан ирғишлади оч кўппак.

Биз ишлардик томорқада

қадлар хам,

қад ростлади илк бор онам лол, шошиб,
бувим зумда ёшарди-ю, шу соат,
йиглаб яна қариб қояди бўшашиб:
қайтган эди

уй хўжаси

ниҳоят.

* * *

Қўлига зиракча бериб, чалгитиб,
онам сингилчамнинг қулогин тешди.
О, қизча ҳунарин кўрсатди бир-бир,
ер тепди, чинқириб йиғлашга тушди.

Жиртак чалдим, афтим минг хил бужмайтиб,
менинг телбалигим ундан ҳам ўтди.
Йиқилгудай бўлиб хахолар эдим,
шунда онам маҳкам қўлимдан тутди.

Ҳиқичоқ аралаш кулар эканман,
қулогимда недир «жиз» этиб кетди.
Сездим: игнасини теккизди онам,
энди йиғлаш гали ўзимга стди.

Улар қулишдилар бир тараф бўлиб,
қувонч билан чапак чаларди синглим.
Онажоним силаб-сийпаб овутди,
«Ахир сен каттасан, уят... қўй, ўғлим».
Йиллар ўтаверди...
Онам бизни шундай бирга қувониб,
бирга куюнмоққа ўргатди.
Бугун стипендия олгандим илк бор,
синглим, олисларда сен ҳам суюн деб,
жажжигина зирак олиб жўнатдим.

СИНГАН ПИЕЛА ТОВУШИ

Дадам

онамнинг туғилган кунда
чиройли пиёла тақдим этдилар.
Бу пиёла менга бирам ёқдики,
чойни ҳам, сувни ҳам ичардим шунда.
Бир кун булоқдан
сув олмоқчи эдим лим-лим тўлдириб,
пиёла қўлимдан сирғалиб тушди,
тошга сал тегдими ё тегмадими,
чор атрофга учди гулдор синиқлар.
Унинг ўткир, тиниқ жаранглашидан
чўчиб кетди ногоҳ сукунат.
Секин кучсизлана борди бу товуш.
Наздимда, баландлаб-баландлаб,
кўкимтир булутга қўшилиб кетди.

Кейин

қўлида ингичка хипчини билан
опам аччиқланиб қувлади мени.
Қуёндай ирғишлаб югурарканман,
пиёланинг сирли товуши ҳақда
сўйлагим келарди опамга эртак.
Йиллар ўтиб кетди.
Ҳозир ҳам гоҳи
недандир паришон ўйларга толсам,
кўнглим ҳеч нарсадан тўлмай қийналсам,
бирдан олис-олис болаликдаги
пиёла жаранги уйғониб кетар.
У аввал яқинлаб келади,
сўнгра баландлайди.
Баҳор қуёшининг шуълаларидай

ер, кўк орасига ёйилар кейин.
Шунда ўз-ўзимдан
хаёлим, шиддатим улғайиб,
жисмим кичрайгандай туюлар.
То опам нимадир гапирмагунча,
шу ҳолда иядамай туриб қоламан.
Пиёланнинг кумуш товуши
уфқларга учиб кетади қайта.
Негадир ҳар сафар
унинг яна келиб,
жисмимни кичрайтиб,
руҳимни улғайтиб,
мени бахтли этиб кетмоқлигига
ишониб, ишониб қоламан.

ҲОВУЗ БУИИДА

Кузак сувни кумуш рангга белади,
ҳовуз бўйи шунда менга қизиқ жой.
Ҳар кеч бунга эринмасдан келади
Султон ғилай — бизнинг қишлоқлик гадой.
Аввал қулай ўрин излаб қолади,
ўрнашади, ранги кетган хуржундан
қаттиқ ноннинг бурдаларин олади.
Юмшатади нонни сувга ботириб,
сўнг майдалаб, балиқларга ташлайди.
Эҳ, шу дамда қарасангиз кўзига,
бефарқлик ёт, қувонч ёна бошлайди.
Қўл силкитиб, ҳовуз бўйин кезади,
хаёл суриб ўтиради бетиним.
Ер бетига неларнидир чизади
сукут сақлаб, чаккасини тутиб жим.
Охир атроф тиниб, кетар оромга,
сурмаранг ёпинғич ёпинар ҳовуз.
Гадой-чи, тўйдириб кўп балиқларни,
кимсасиз уйига қайтади ёлғиз.

Н О В Д А

Ҳали февраль,
ташқарида тизза бўйи қор,
ҳали тунлар аёзли ўтар.
Хонадаги илиқ ҳавони
баҳор дея алданиб қолиб
гул шохида куртаклар бўртар.
Барибир ҳам гулбаҳор яқин,
кўклар кетар дарахтлар тезда
шовуллатиб маржон япроғин.
Уй ичида худди шу кезлар
озғинлашган гул новдасидан
заъфар барглар тўкилар бир-бир.
Биз негадир бедард, бепарво...
Биз негадир...
Изғиринда қалбга ҳарорат,
кўзга қувонч берган бу бахтдан
осонгина бўламиз жудо.

Синглим Маҳбубага

Ҳовлида онамга тенгдош ўрик бор,
ним пушти булутлар чулғаб олгандай
яна гуллагандир бу баҳор.
«Гул учди — йўл бўлар», дея шивирлаб,
онам кўзларига гулни суртгандир,
йўлларга термилиб мени кутгандир.
Биламан,
шу кунларда синглим мактубим олган,
«Боришим қийинроқ» деган ёзувли.
Араз, аччиқ билан ётгандир ўтга
онамдан яшириб, ишлатиб қувлик.
Мен бўлиб хатлар ҳам битгандир ўзи
сийрактоб сочлари
ўрикнинг гулига рангдош онамга...
Янаги баҳорда бораман энди,
фақат толеимга уйимиздаги
ўрикларим омон турсалар эди...

* * *

Қишнинг ювош қорчумчугидай,
унутмасдан сўзни бутунлай,
дўстим, қани, ёнимга ўтир,
нелар қилдик, сўйлашайлик бир.

Субҳидамнинг нурларин сўриб
мудраётган чақалоқсимон,
шабадада шох отиб ўрик
гуллаётган эканки ҳамон;

бошга солмай у қадар ташвиш,
тепасига брезент ёпган
извош каби ғириллаб, чопиб
ўтаётган экан тинч турмуш;

ҳали қуёш ўтида буғдой
тўлатаркан дон билан жисмин,
кулфатларни олддан сезгандай
айланаркан бўшлиқда замин;

биз — уйини унутганларни
эсларканки дўстлар, қани, айт,
узун тунлар соғинчин енгиб,
ёзолдикми арзигулик байт?!

Инсоннинг олдида недир чумоли?—
Тоғ олдида шундай одамнинг ҳоли...

Юксак чўққилардан кўзни узолмай
тошма-тош борамиз

гўёки толмай

Сўнгра: «Мен тоғларга қилмайман ҳавас»,—
деб дўстлар қошида кериламиз, бас,—
чопамиз рўзғордан бир дам ортолмай,
чўққини эгаллаш фикридан қолмай.

Руҳий безовталиқ рўй берар шунда,
сакраб ўрнимиздан турамиз, тунда,
қушлардай жар узра қиламиз парвоз,—
бундай парвоз тушда бўлади холос.

Тонгда эса хум бош оғиррки шундай,
дастурхонда қолган ҳар бурда нонни
ўнг қўлда авайлаб териб олгандай,
терамиз оромли

ҳар зум, ҳар онни...

Радио ненидир қилади зикр.
Биз тоғларга, чумоли бизга
ҳавас қилар, деган оддий бир фикр
тасалли беради кўнглимизга.

Музей обидасидай
турар қуруқ тегирмон.
Шамол унинг паррагин
тебратар у ён, бу ён.

Тоғ чумчуғи парвозда.
Дарёга тушиб кетар
унинг майин овози.
Байрам майдони мисол
батартибдир тўрт тараф.
Мўъжиза тополмайсан,
атрофингга минг қараб.
Чўққи — оддий, гул — оддий,
ўхшамайди юксакка.
Энди бир оз қийиндир,
юксакларни соғиниб,
тошиб келган юракка.

ҚАРИЁТГАН АЕЛЛАР

Асаблари узоқ чидади.
Бугун эса вақт қонунига
бўйсунди истар-истамас.
Сочидаги оппоқ толалар,
юзидаги ажинларига
бе'парвороқ қарашди анча.
Чехрасию қадамларига
сингаётган маъюс чарчоқлик
ўзларига сезилди аниқ.
Бироқ улар
давраларда ўша-ўшадир.
Бир оз мағрур, бир оз майин
суҳбат ётарлар.
Бир-биринин ҳолатини
жуда яхши билиб ҳам
сездирмасдан, сипо бўлиб
бир-биридан
«Сизми... ёшсиз...» деган сўзни
муштоқ-муштоқ кутарлар.

* * *

Узун сочларингни қирққинг келармиш...
Биласан-ку,
шиддатли бургутлар баҳор кўкида
юксаклар шаънига қўшиқ айтгандай
жимгина сиғингим келар кўркинга,
сочларинг елкангда тўлиб турган пайт.
Самонинг мунаввар юлдузи мисол,
бахтиёр ва майин жилмайганинг кун,
ялиниб узрлар сўрагим келар
қилган ва қилмаган гуноҳларим-чун.
Турмуш ташвишлари билан кундузи
руҳим гоҳ юксалар, йиқилар гоҳо.
Дардларим эрийди тунда, ёлғизим,
фақат ўзинг билан қолганда танҳо.

Нимагадир хурсанд, мағрур жилмайиб,
кўпирган ҳисларни озгина тийиб,
баланд-баланд учган оқ варрақларга,
чумчуқларга — тинмас пирпиракларга,
сиренларда бўртган ёш куртакларга,
суви селгиётган кўк кўлмакларга
илиққина қуёш остида яйраб
узоқ-узоқ вақт турамиз қараб.
Ҳаво хушбўйлашиб кетар шундай пайт,
энтикиб-энтикиб ҳидлаймиз тўймай.
Олдин ҳадик билан, кейинроқ дадил
кенгликларни қўмсаб нотинч бўлар дил.
Худди шундай нотинч питирлай бошлар
узун қишни уйда ўтказган қушлар.

Бизда кутилмайди ёмгирлар ҳали,
фақат сўлий бошлар турфа ранг гуллар,—
бунда бир маромда таралиб куйлар —
совуқ ёмгирларнинг бошланди гали.

Севгилим, кут,
сен томон этипман парвоз.
Туйиб вужудимда куз ҳавосини,
поезддан баландроқ қичқираман рост:
севаман,
 севаман,
 севаман
 семи!

Улкан шиддат билан қаттиқ қичқирган
электровозлар елиб бир изда,
мовий ўрмонларда беркиниб турган
айрилиқ садосин қайтарар бизга.

Даялалар, ўрмонлар имлаб ўзига
чорлар.
Сен поезддан йўлда тушиб қол,
сокин бир бекатда ёлғиз ўзгинанг
мени кутиб ол!

Биз қайин остидан кўкка боқамиз,
мовий ёмгирларнинг тинишин ўйлаб.
Сўнгра қуёш билан бирга чиқамиз.
Бирга сайр этамиз Россия бўйлаб.

...Дарчам ортидаги ёмғирлар мени
заминга қайтарар аллазамонда.
Уйларим чарчайди.
Фикрлаб сени,
кун ўтар.
Куз ўтар —
бизлар
қижронда.

ВАЗИСИЗЛИК

Саратон тафтини қонимга олдим.
Юксак шаҳарларга йўл солдим,
бир кун
гавжум кўчаларда ташларкан одим
шамолда теракдек шовуллаш учун.
Мен ҳам ҳамма каби куйладим шўх-шан,
шаҳарлар нон-тузин мақтаб берилиб,
аммо қалб қўримни йўқотдим,
ердан
томир-томирларим билан узилиб.

...Қозон вокзалига поездлар келар,
Улар билан Шарққа интилар хаёл.
Ҳаётимга сингиб боради йиллар,
қум ичига сингган қатралар мисол.

* * *

Мен чарчаб-толиқиб қуёш тафтидан,
кўз юмдим ухлай деб иссиқ дастидан.

Сувнинг жилдираши менга келтирсин
тоғлар салқини ва байтлар жарангин.
Бу Узоқ Осиё шаҳрида ҳар он —
кечаю кундузи қумдир ҳукмрон.

Сочилар,
 милтирар,
 тутундай тутар,
шамол эпкинида юзни куйдирар.

✓ Қумга ботай-ботай дейди жилгача,
қумда турар уйлар,
 дўкону
 раста.

Сувда ётгинг келар иссиқдан ҳориб,
ит ҳансирар лоҳас тил осилтириб.
Қизиб, қайнаб ётган барқут тупроқда
қумрилар «ку-ку»лар зўрга.

Узоқда —
ажиб бир манзара эсимга келар:
қандай чўмилгани чангда қумрилар,
боғлар сукутини қандай бузгани,
тушларимни бўлиб олма тушгани.

Тошкентда мезоннинг қори ажойиб.
Ердан кўтарилмай кузнинг ҳовури,
ғужғон ўйнаб,
 лайлак қор ёғар,
дарҳол эриб,
 сингади ерга.

Бекорчилар кулишар шўхлик қилиб,
кабобпаз дўпписин оқартирган қор.
Қор чинорлар баргига инар,
қалинлашиб қолар оҳиста.
Юкдан эгилади новдалар.

Чироқларга учиб келиб парвоналардай
бирдан ҳалок бўлар,
ана шундай юмшоқ,
сокин,
вазмин қор ёғар.
Шу кўйи —
тун бўйи
 ёғар,
 ёғар
ва эрийверар...
Фақат тонгдагина тинар қор,
тунда булутлар кетар шимолга.

Қоп-қорайиб
замин кўпчийди.
Чинор баргларида сирғалиб тушар,
эримасдап

бир мунча вақт ерда ётар қор,—
чинор барглари шаклини сақлаганча.

Гўё —
ҳар чинорнинг остида шу тун
ёруғ, оппоқ излар қолдириб
қушлар қўниб ўтгандай гўё.

Тошкентда
мезоннинг қори
ажойиб...

ДАРАХТ ҚОШИДА СУВРАТ

Сувнинг юзи титраб турар мавжлардан,
сен қуруқ шағалдан бораётирсан.

Берилиб ўйлайсан кўриб ҳавони,
эрта ташлайман деб қишки пальтони.

Шағиллаб пишқирган уммондан нари
четда қуриб ётган эшкак сингари —

кутиб оламан, деб баҳорни ёлғиз,
дилиггни огритар бир аянчли ҳис.

Пиёла остида қолган сув каби
бу оғриқ дилигга ҳасрат солади.

Ичай десанг унга қонмас чанқоғинг,
тўкай десанг кўзинг қиймас бу ёгин.

Турибсан девори ёмғирлар оқиб
кулранг тусга кирган уй қаршисида,
аммо унга эмас, дарахтга боқиб.

Қуёшдан нур эмиб, куртак чиқариб,
қарға қўнган шохи вазмин эгилиб,

нурсиз деразага назар соларди,
майин намлик билан нафас оларди.

Уйлардинг: бу иссиқ кун ёлғондакам,
кўлмак муз шишасин эригани ҳам.

Ҳозир қор ёғади, увиллар бўрон.
Уйлаган ишларинг — режанг ҳам бирдан —

йўқолар кўлмакка чўккандай чақа,
бурканиб оласан пальтога қайта...

Аммо тиниқ осмон бойчечак рангда,
тинмагур чумчуқлар гала ва гала —

чугурлайди кўлмак бўйида тинсиз,
улар тўпиғидан келмас бу денгиз.

Унда пайдо бўлар баъзи хислатинг,
ҳамда паришонҳол, хира сувратинг

ёгинлардан кулранг уйнинг ёнида,
осмону булуту дарахт фонида.

БОШИ БЕРК КУЧА

Дарахт ости. Нур тушмас ҳовли,
ҳаракатсиз рангпар болалар.
Безори шамол ҳам ҳаттоки
адашган ўғридай довдирар.
Бунда оғир чўяндай сукут,
дарвозада турар катта қулф.
Зериккандан бунда қўнғир ит
ишсизликдан кетган сарғайиб.

Бунда ҳамма нарса ҳуркак, жим,
қочар девор пинжига соя.
Нима бўлди,
кимнинг айби-чун
менга ола қарайди бола?
Кунда бир бор силжир дарпарда,
дераза гичирлаб очилар,
анқигандай бўлар мусаллас,
ойна такрор қаттиқ ёпилар.

Бузилмоққа маҳкум манов уй;
бу боши берк кўча, бу ҳовли —
бўғизга тиқилган фарёддай...
Берардим-у бу дардга бардош,
у қўлимга урган маҳали
мен эгилдим, ердан олдим тош,—
кулранг,
гадир,
япалоқ бир тош,—
деразага муҳримни солдим.

шундай пайт келарки,
умр зимнида
тутаққан жилғалар тинч оқа бошлар —
туби равшан тортиб то юраккача,
равон порлай бошлар юлдуз, қуёшлар.
Аёл бор. Кўзлар бор. Бокира нур бор.
Нажиб туйғуларга айтай салламно.
Ул кўзлар покликнинг сокин юкини
мен сари элтгувчи осуда дарё.
Йиллар кетар, кетар,
аммо хаёлда
ўша оғочларнинг қора оқимда
аксланиб, солланиб тургани турган.
Ул аёл менга жим боққани боққан.
Ва қирғоқ емириб,
мангулик ҳақда
эслатиб,
ул сувнинг оққани оққан.

* * *

Аён сезмақдаман,
кечмишни янмай,
басдир яшай олсак нурларга уйғун,
суюк чехраларни кўрсак, уйларни
ва оппоқ қорларни,

сочгувчи учқун.

Шул яна аёнким, тан йитиб борар,
аммо руҳ чекинмас, руҳ ўжар ҳамон,
вақтнинг, мангуликнинг арқоқларига
чийралмоқ истаги сўнмас бир замон.
Юракнинг бир чақнаб, бирпас ёниши
бу тугаш эмасдир, бу — сурур, бу — жанг!
Қисматни қиличдек ўйнатмоқ даркор,
лаҳзага мангулик бермоқчи бўлсанг.

ТАШНАЛИК

Йўқ, ўлим қўққисдан даф этмас мени,
бу ҳақда ўйларман камроқ тобора.
Худо шоҳид! Ҳаёт ишқида ёниб
жигар-бағрим куюк, кўнгил минг пора!
Менга на шон-шуҳрат, на амал-тақал —
орзудир.

Ҳавас йўқ фотиҳликка ҳам!
Авж пардада янграр ёшлигим тугал,
умр ҳам шу тахлит кечар мукаррам.
Тунлари оқ қоғоз узра жонсарак —
хандон-хандон кулиб, йиғлаб, қайғуриб,
кунларимни завққа, шавққа йўғуриб, —
шамдай шуъла сочиб титрар бу юрак,

* * *

Улжас Сулаймоновга

Елиб бораётир бир отлик бола.
Туёқлар остидан учади яйлов.
Шайтон ўлтиргандек гўё эгарда
итқитиб отмоқчи бўлар от-бедов.

От, титраб этлари
 жим қолгач пича
ёввойи кишнов-ла
 елди далага.
Тутқазиб қўймишлар, дашт қонунича
отнинг жиловини
 илк бор болага.
Сапчирди у кўкка —
 юксак-юксакка
қийшанглаб,
 кўрсатиб нозу адосин.
Ҳайқириқ, кишновдан қўрққандек, якка —
жимгина оқарди тоғнинг дарёси.
Болани итқитиб ташламоққа шай,
от елар
 гижинглаб,
 хириллаб, сапчиб.
Аммо от юмшашин билиб болакай
йўллари сезмасдан борарди учиб.

Моҳирага

Қуёш, туман, ёмғир аралаш,
гуллаб ётган жанубдан олис,
тўс-тўполон, хомуш шаҳарда
бир келинчак ҳамиша ёлғиз.
Хаёлини чувалаб кетар
хушбўй нафас олган қовунлар,
пишиб кетган узумзорларда
илиқ сўтдай оқувчи тунлар.
Унга керак нурлар жилваси,
унга керак ҳақиқий қуёш.
Бекор унинг тундай чиройли
кўзларига тўлиб қолмас ёш.
Мана, ҳўплар тўнган қаҳвани,
уйғонгандай гўёки хобдан,
бу кунни ҳам менсимай ёпар
зерикарли, чучмал китобдай.

* * *

• Ариқча чопарди ҳуркиб, буралиб,
сувга оқизардим кемачаларни.
Дўппи кийиб юрган бедард болалик
сувдай оқиб кетди. Қайда у? Қани?

Қанчалар ошиқиб кетгандим уйдан
соғиниб талпиндим бағрига бу дам.
Қулочга сиғмайди тераклар улкан,
кўприкча ҳам янги...
пасайган сув ҳам.

Жийдадан таралар қушчалар саси,
борлиқ ҳам боладай нотинч негадир.
Кўприкчага ётиб
қўшни боласи
сувга дўпписини оқижаётир...

* * *

Бойлоқдаги отдай

сачраб ногаҳон,
тўлғандим — битта зарб!—
узилди арқон.

Шиддат қанот бўлди, ердан узилиб,
учдим чўл устида
қушдай чўзилиб.

Чўлда йўл

қўллардай бетиним доим,
йўллар тўлқинлардай серзавқ, мулойим,
тепалар аёллар кўксига қойим...
Оилавий садоқат қийнагач жонни,
йиқитиб ҳар томон ёлгон тўғонни,
сен уят, одобни унутиб тамом,
буюк бир суратда кўриндинг аён.

Тун ўтди

гулдираб,
чақмоқ сочиб ўт,

йўқ, тонгда

ёшлардан

кўкармади ўт,
отилиб чиқаркан кўрди қуёш ҳам,—
от ўтлар
ёлини силқитиб дам-дам...

* * *

Кўзни кўзга тикиб
ётмоқ,
 жим қотмоқ,
 яна тингламоқ
бир-бирига айқашиб,
 қўшилиб
 кетаркан юраклар
лабнинг буржлари-ла жилмаймоқ...
Ва яна авайлаб қабул айламоқ
бу ўйиннинг нозик қоидаларини —
ки, уларда илтижо-пок қарорларинг
лаҳзада ўлчанар юрагим билан,
уларда жон бериб (ҳақиқатдан ҳам),
такрор туғиласан хушбахт-бахтиёр.
Кўзни кўзга тикиб,
покдомон ўйламоқ —
ки, бутун оғриғинг
 қоришиб ётган,
дардинг билан тўлган
 бу ғуссали кўзларингни
тўкиб юбормайсан
 ҳеч қачон.

ОЛТОЙДА ЕЗИЛГАН ШЕЪР

I

Биз шаҳар боласи,
шовқин боласи,
товушлар инъоми — ҳоргинлик бизга.
Самолёт,
машина,
йўллар гурроси
бостириб киради тушларимизга,
безовта қилади симлар ноласи.
Турфа товушлардан ҳориб чиқамиз,
чиқамиз бамисли қопқонимиздан,
табиат бағрига,
якшанба кунда,
намхуш ва соф ҳаво сари чиқамиз,
биз ахир
йил бўйи
айромиз ундан.

II

Кўп узоқ яшадик шаҳарларда биз.
Илиқ ҳаволарни,
чангларни ютдик.
Энди
тоғ елларин симириб сўзсиз,
мусаффо табиат лаззатин тотдик.
Кўрдик:
Катунь дарё ўйноқлаб жўшар...
Уч кун завқ ёр бўлди сафаримизга.
Лек тагин қайтамыз ҳаётга, ишга —
қайтамыз сершовқин шаҳаримизга.

* * *

Сандалга тикаман қотган оёғим,
ёмғир тиним билмай томни савалар.
Қампир куймаланар:
— Ҳозир, қароғим,
титроғинг тўхтайди,
мана, самовар!

Мен жавоб қиламан қисқа ва лўнда,
мудраб, каловланиб ўтираман жим,
мени йўл азоби ҳоритмиш, шундан
ҳозир келаётир жуда ухлагим.

Қампир эшитмайди,
шошиб чой қуяр,
қистаб,

қанд-қурсларни яқинроқ сураб:
— Шаҳарда менинг ҳам икки ўғлим
бор.

Гоҳо хат ёзишар.

Қатта, мансабдор.

Сўзин ғира-шира қулоғим илғар.

Ёстиқни тўғрилаб қўяр сўнг ювош.

У менинг кўнглимни овламоқ бўлар,

менга ором керак,

унга суҳбатдош.

...Уйғониб,

жўнайман

тун чўккан асно.

Қандоқ кўмак берай мен унга, айтинг?!

Бундай ёлғизликни — кексайган пайтинг —
ҳатто душманингга кўрмассан раво.

БИРИНЧИ ҚОР БАЛЛАДАСИ

Атроф ойдин ва сокин,
равон оқғувчи дарё
сингари теран —
биринчи қор боис.
Вақт тўхтаб қолган гўё,
олам жимлик қўйнида мудрар
ва сузиб чиқишар хонадонлардан
кишилар бир-бир,
ошиқишар ҳали қўл тегмаган оқ,
момиқ қор сари
ва тўпча ясашиб отишар бир-бирларига.
Қийқиришар шод,
унсиз,

шан —

худди

товушсиз кинолардагидек.
Кейин тарқалишарлар.
Мен эсам,
тўхтатмоқ истайман улардан бировин.
У ҳайрон кўз ташлаб
ва слка қисиб,
йитар кўздан жим...
Фақат бешинчи киши
жилмаяр кўксига қўлини қўйиб,
таклиф этар уйига...
Хотини дастурхон тузар,
пиёлага чой қуйиб чорлайди мени.
Дераза қаршисида қотади бир зум
сарвқад,

мулойим

ва соқов.

Сўйлашгим келар-у,
тияман тилни...
Телевизор қулоғин бурар,
унда ҳамма жим.
Соқов қариялар
соқолин силаб,
кетиб борар сокин кўчалар бўйлаб.
Чарчоқ нигоҳларин осмонга тикиб,
кузатишар ўйчан қор ёғинини.
Қор эса ёғар,
атроф ёруғ у туфайли.
Сукунат дарёсининг равон оқими
кўмар шаҳарни.
Машиналар пайдо бўлар
ва йитар кўздан
товушсиз ва секин —
ажойиб!
Қор эса ёғар...

ШАФТОЛИЗОР ХОТИРАЛАРИ

(Парча)

...Қор устига қор тушган
шаҳар
йўлларидан ҳар шому саҳар —
ўтаркансан, қизганмай ортиқ
сен ҳаммага айладинг тортиқ
она юртинг ҳароратини
ва англадинг шул ҳақиқатни:
шаҳарларда ёлғиз кечган кун
тоғларнинг тўрт фаслидан узун.
У юракни сиқади ёмон,
қочган билан топмайсан омон.
Ҳаётинг ҳам ва лекин нурсиз.
Гавжум шаҳар югур-югурсиз.
Шундан тирбанд йўлкалар оша —
ишдан уйга қайтаркан шоша
майин-майин, авайлаб қалбдан
кенгликларга сочиб борасан —
шафтолизор тиниқлигини,
юртинг тафти, илиқлигини...

* * *

Юртинг қўшиқларин куйлаган чоғинг
ифода этиб қалб нидоларингни,
эслайсан: шафтоли гуллаган чоғин
ҳамда ўз дўсту, ўз худоларингни.

Эслайсан: уйингни, итни, дарёни,
Эски олмазорни, ўша бурунги...
У ёқда,

оқшомлар чўккан замони
сен ҳақда бўлмасми чоллар гурунги?
Юртинг қўшиқларин куйлаган чоғинг,
ўтмишинг чиқади қалқиб юзага —
руҳингда ёришар бир дард, бир соғинч
ва сен йиғлаяпсан — нечун, нимага.

Б У Р О Н

Деразани ёпди бир зарбда,
томдан сакраб қаҳқаҳа урдӣ,
хувиллаган бўш кўчаларда
чанг -тўзонни кўкка совурди.

Боғ ичида роса айланди,
рақибини қувган хўроздай
кетаётиб хом олмаларни
ваҳшат билан юлқиди атай.

Кун ярмида тинди бематлаб,
тоғ қўйнига ўрнашди беҳол...
Шаҳар узра учарди пастлаб
бургут бемалол.

Шу бўронни эсласам агар,
бир манзара бўлар намоён.
Аянч билан инграб олмалар,
эгилади она-Ер томон...

* * *

Қайларда эдинг сен, мени ёққанда
осмону ер аро ёлғиз муддао —
энг ночор кунингда,
қақроқ кунингда
йўлларингда булоқ бўлмоқ истаги.

Қайларда эдинг сен, тунларни санаб,
сенинг қиёфангни —
хатти-ҳаракатинг, имоларингни,
табассуминг ва кўзларингни
юрагим тўрига жо этганимда.

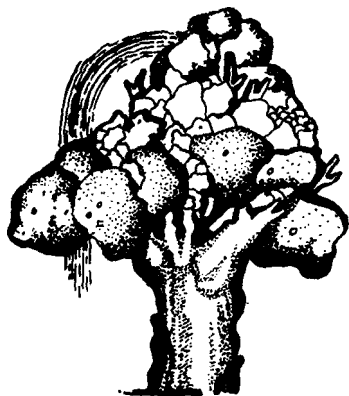
Қайларда эдинг сен,
еллар қанотида
мен
хат,
телеграммалар жўнатганимда.
Улар ҳуркитувчи қаҳқаҳанг боис
тийра столинда сақлашар сукут.

Қайларда эдинг сен, қорлар ғирчиллаб,
оппоқ излар элтган чоғида
сен сари
ва сенинг кўзларинг сари...
Энди сўрамагил, қайлардаман мен.

*Мени тақдир элтмасин қайси ватанга,
умримни титратмасин қай бир гирдибод,
онам оқ сути билан не кирса танга,—
у қалб учун азиз ҳис бўлгай умрбод.*

*Менда уйғонади муаммо, сирлар
ва яна ўзимда ечилар тугун.
Заминнинг бошию охири менман,
у менсиз яшашга қийналар бугун.*

* * *

Айлантир чархингни, чархчи, айлантир,
ҳали ўтмас ханжар кам эмас бизда.
Тингла, чарх ажойиб қўшиқ айтадир
ҳис этиб пўлат тиг дамани юзда.

Кўмакка мен ҳам шай — қутлуғ юмуш бу,
учсин кафт остидан учқунлар такрор.
Бу кўҳна қўшиқда от кишнашию
қадим Осиёдан ёдгор недир бор.

Азиз кенгликларнинг шон-шаъни ўйда:
ҳали кўп найзани лозим чархламоқ.
Зўр беринг, шогирдлар, бу қадим куйда
учқунга айлансин торлардаги оҳ.

Айлантир чархингни, эй чархчи, чаптаст,
кетмасдан чинорнинг сояси нари.
Унда номсиз куй бор... Ҳали аёнмас
бизга Осиёнинг кўп қўшиқлари.

БЕПАРВО ОДАМ ҲАҚИДА ШЕЪР

Қандоқ яшаяпмиз?!

Умр кечади.

Душанбадан янги ҳаёт
бошламоққа қилсак шаҳд,
яна кунлар телевизор
қаршисида кетади.

Кетдик, дўстим, ким мен билан
йўлларда сайр этади —
шу кез кўчаларни кезмоқ — фароғат.

Биз келамиз —

болаликдек қисқа дунёдан.

Не учун келамиз?

Утмоқ учунми?

Емғир шивалайди,

шундай ҳавода

менга тез сезилар

ҳаёт мазмуни.

Аёллар ёнидан,

кўшиқ ёнидан

ўтамиз,

кетамиз

шундоқ, бепарво.

Қаерга?

Тўхтаман...

Хат йўқ онамдан!

Бирор кўнгилсизлик юз бердимми ё?

Телеграмма бердим...
Яна ўшамиз —
Ўтамиз
кунларнинг ёнидан бегам.
Шоир ҳақ, —
дунёда йўловчимиз биз,
гоҳо пайқамаймиз
о д а м л а р н и ҳ а м .

Биз ўтаверамиз.
У ён-бу ёндан
бошқалар ўтади
шошқин, пиёда.
Биз ета олмаймиз уларга, ҳайҳот!
Юр, дўстим,
яшашми шу ҳам дунёда!
Ёмғир шивалайди,
шундай ҳавода
бошлагим келмоқда ўзгача ҳаёт.

ПОСИЛКА

Атрофга хуш ифор таратган
тукли шафтолилар; қизил, оқ;
баркашда лов-лов ёнаётган
олмалардан ҳайратда қотмоқ.

Хаёлда —

ҳар бирин салмоқлаб, —
бўйларидан масту мастона;
ўнгда эса —

уларга қараб
ҳайратланиб қотмоқлик яна.
Посилкага боққан маҳали
тасаввурга келмоқ — нур ёзиб —
ним табассум билан шафтоли
тераётган она сиймоси.
Чидаб бўлмас бир соғинч голиб, —
ногоҳ уйни қўмсамоқ, қотмоқ,
дунёи дун бир четда қолиб,
ўзни ҳорғин тўшакка отмоқ.
Урён новдаларда титроқ эканин,
бегона тафтларда тафт йўқ эканин
узоқ-узоқ ҳис этиб ётмоқ.

Елғизлик таъмини жимгина тотиб,
пальтом ёқасига бўйнимни тортиб
борардим.— Вой!— дединг
— Қор!— дединг бирдан,—
Худди яралгандай ҳаводан, нурдан!
Шундоқ қошингда мен қўлимни чўзиб,
олдим қор заррасин ҳаводан узиб.
Юлдуздай сўнгги бор порлаб, тафтимда —
«сўнди» у: сув изи қолди кафтимда.
Сен чўчиб кўксимга бошингни қўйдинг,
эҳтимол, фонийлик туйғусин туйдинг.
Кун келар кунларнинг ортидан елиб,
безовта, мухтасар парвоздан тиниб
умр поёнига биз ҳам етармиз,
шу қор учқунидай эриб кетармиз...

* * *

Бор дардинг ичингда, сен афтодаҳол.
Аммо нафасидан қор эриб лак-лак
зиёга йўл топган ўжар бойчечак
баргларида шабнам порлаган мисол —
қадрдон қўлларнинг тафтидан ногоҳ
(Бўлмайсан бу ҳолдан ўзинг ҳам огоҳ!)
ҳаяжон тўлқини чопар юзингда.
Муҳаббат ёш бўлиб келар кўзингга.
Бахтдан тилим лолдир менинг ҳам бу кез,
юзимни яширсам, шамолмас боис...

Неки боқий эмас, ютар ломакон.
Баҳор офтобига лекин сўнгги он —
хотирам гул каби чўзилар экан,
сўниб бораётган кўзларим билан
атрофга боқарман тўниб, жавдираб,
худди аввалгидек яна довдираб
тилим лол, қаршингда туражакман мен.
Сезгандай қадрдон қўлларинг тафтин
ҳаяжон тўлқини чопар юзимда.
Муҳаббат ёш бўлиб келар кўзимга...

ҚУРИГАН ДАРАХТ

Ғижирлар қирғоқда мункайган,
мунғайган, қурқшаган ва қўнғир;
қуриган дарахтнинг ёлғизлигидан
кўра оғирроқ ғам оламда йўқдир.

Шу ғариб вужуддек ғариб бир қарға
ўлтирар яп-яйдоқ шохида унинг,
ўлтирар ёлғизлик қисматин қарғаб,
қарғаб кексаликнинг қоп-қора кунин.
Ва юз йил илгари йўқотган бахтин
сўйлар юрагини эзиб дарахтнинг.

Яқин атрофида жондан йўқ асар,
қушлар ҳам бу ерга келмаслар ёвуқ.
Шабадалар ўтар четлаб сарбасар,
соясин кўзлаган йўловчи ҳам йўқ.

Юксакликдан жудо бўлганлар
кўз олдимда бўлди намоён;
чорасизлик оғир нақадар,—
мен ўшанда келтирдим имон.

Тақдир шамолида беомон
заминидан ажралган дарахт
осон гуллаб, яшнамас осон,
солавермас кўнгилга фараҳ.
Унинг текис буталган шохи
куйлар баҳор елида майин...

Илдизига қурт тушиб гоҳи,
қовжираши бўлганда тайин,—
уни қовлаб ташлайдилар, бас,
ўтин бўлар ўша дақиқа.

Ва лекин гап

 сўлганлар эмас,
гуллаётганлар ҳақида.

Мен кутаман ўзгаринш, мужда
тақдиримдан —

 умидвор, маҳтал.

Ўзга юртда ахир кўп жуда
гунг сукутни енгмоқ важида —
гуллашга муносиб дарахтлар.

ТҮСИҚЛАР ОША ЮГУРИШ

Чўкаётган одам чўпга тармашгандай —
шу бирпаслик умрингда тинмай,
оғир қайғуларга этгучи дучор
турфа, зарур не юмушки бор,
барчасига, — сен ўзинг ворис, —
тармашади қўлларинг ҳарис.
Энгашганча олдинга бир оз,
югурасан бўйнинг чўзиб ғоз.
Ҳатто жилмайишга ботинмай
сен югуриб борасан тинмай.
Югурасан...

тўхташга аммо
битта умр етмайди ҳатто.
Анқиб кетар ҳавода худди
сендан оққан шўртанг тер ҳиди.
Маррага ҳам етарсан.
Рўё —

умидларнинг тумани аро
ўларкансан, аммо барибир
хотирангдан излайсан бир-бир, —
хотирангга қайтар, тахланар
болаликда қолган рахналар.
Ва қалб амрин бажо келтириб,
ажални нафас-ла тўхтатиб туриб —
чўпга тармашгандай чўкаётган одам
ёпишиб оласан

ҳаётга
маҳкам.

ШАҲАРДАГИ ОЛМА ДАРАХТИ

Уйга эҳтиёткор, ёнбош суяниб,
бўғилиб қўланса бензин дудидан,
у гуллар шаҳарда чўчиб, ийманиб,
хавотир таралар ҳар бир гулидан.
Адашган болари учар устида.
Тунамиш балки у бўғот остида.

Қайси қўл туширмиш беўй уруғни
бу — тўрт йўл туташган чорраҳа аро.
Унутмиш қайрағоч чангда шукуҳни,
бунда қовжирамиш сувсиз гул танҳо
ва лекин олма маст шаҳардан чунон,
илк баҳор танига солар ҳаяжон.

Кун бўйи ёшига шовқин осилар,
машиналар учар,
таксилар гўё
овни таъқиб этган учқур тозилар.
Етовда зерикиб эснайди гоҳо
бузоқдек баҳайбат бўрибосар хит,
сотиб, балки хурсанд қишлоқи йигит.

Жазирама, чанг, дуд — шафқатсиз бари:
букчаяр, қораяр бечора дарахт.
Қани у, бошида чарх уриб бир вақт
шаҳар ҳақда эртак айтган болари?!
Шохларни меҳрибон тун ўраб-чирмар
ва олма дарахти ҳорғин кўз юмар...
Ниҳол ерни ёриб чиқади, наҳот
ёт жойда гуллай деб бир кун дафъатан?—

Мени бу қисматга дуч этма, ҳаёт,
ёшлигим хайф, барбод бўлмасин, зотан
минг йил ётиб қаърдә қилса ҳам бардош,
сувга айланмагай денгиздаги тош.

Ш О И Р

Баҳор ёмғиридек юраги тоза,
қувлик, айёрликка ёт унинг таъби.
Уни майна қилиб
кулишар баъзан,
у эса
жилмаяр болалар каби.

Инсонга ишонар (ихлоси баланд!)
уни чув туширмоқ — осондан осон,
ишончи туфайли еса ҳамки панд,
кек сақлаб юрмайди қалбда ҳеч қачон.

Ҳуда-беҳудага юбормас сарфлаб
поклик-эзгуликка ишончини у,
ганжи хазинадай авайлаб, асраб
қоғозга тўкади тунлар беуйқу.

Шундай зимистоннинг тўри-тўридан
милтираб кўринар гоҳида маёқ,
лекин унинг дилга яқин нуридан
йўл топар ўзига адашган сайёҳ.

ПОЛИЗДА ТОНГ

Оғирлашар шудрингдан кўрпанг,
жунжикасан салқин чайлада,
эшитилар тарс-турс товушлар —
қовунлар етилган палла-да.

Ғира-шира узун соялар
чўзилади жуда йироқда.
Қовунларнинг ошно ҳидлари.
урилади ташна димоққа.

Ва бу дамлар
завқлидир жуда

оёқяланг бўлиб
югурмоқ,

ёрилган
қовунга
эгилиб

иуздек болни
тўйиб симирмоқ.

* * *

Кўряпсанми, тўсиб осмонни,
ёзиб оппоқ қанотларини
учиб борар бир-бирин қувиб
булутларнинг қат-қат карвони.

Ғира-шира тўлқинда бу он
олис уфқ кўриниб турар,
кумуш либос кийган саратон
рўпарангда гулдай гуркирар.

Ҳайратимни қандай жиловлай,
чўл узра сен ёзган қанотни.
Мен ариққа жим эгилган пайт
қўлларимда сездим ҳаётни.

Сени англаб,
сенга ишонгум —
сен ором деб яшамаяпсан.
Бироқ, қақраб ёрилган ерни
кўргач йиглаб юборганмисан?

Т О Н Г

Сукунатнинг меҳрига тушган,
тонгги соҳил жимжит, гаройиб.
Намиққан тош бир ёниб ўчган
юлдуз каби турар қорайиб.

Юзар орол, гўё чўққилар,
туман аро қалқиб борадир.
Тунда потраб очилган гуллар —
майсаларга пуркайди атр.

Ҳалқа-ҳалқа ёйилади сув,
дарё узра тумандан парда.
Судралганча илон ўтди, ҳув,
кумуш из қолдириб ўтларда.

Кечагина тушгандай ўроқ,
беданинг талх ҳиди анқийди.
Вужудингга солганча титроқ,
намхушгина шамол санқийди.

Мангуликдай шовуллар дарё,
табиатда йўқ бир монелик:
ўзинг ҳоким, ўзингсан худо! —
харсанг узра юксаласан тик!..

Қ А Й Т И Ш

Бекатдан уйига жўнади яёв.
Қўтарилди шошмасдан тоққа.
У тўхтади

юзидан оққан
йирик терларини артмоққа.
Қараб қўйди босилган йўлга
ва бир тошга секин ўтирди.
Тер, чанг билан ёпишиб қолган
пойафзалин зўрга суғурди.
Ва узоқ ўйлади:

йиғласаммикан.
Сўнг водийга у мафтун боқди.
Кўрди

кўм-кўк дарахтларга ўранган
яшнаб ётган она қишлоқни.
Сўқмоқдан тушаркан,

қандайдир куч
пастга итаргандай бўларди танин.
Ва англади:

тоққа чиқишдан —
тушиш —
беҳад мушкул эканин.

САРИН ШАББОДА

Дим ҳаводан бўғилди шаҳар,
қуршаб олди жазира уни.
Мен лоҳас тинглайман олмалар,
нокларнинг тўпиллаб тушишларини.
Чириндилар йўлларда эриб
лой, ботқоққа айланиб бўлди.
Кеча бозорларга кўрк бериб —
турган гул кўчатлари сўлди.
Фақат вокзал
бетон
совутга банди,
тинимсиз қавмини
кутди,
кузатди.
Тўрт қават уйлардан иборат
менинг мўъжазгина шаҳарчам
жойлашгандир
гўзал
водийга,
кўникмаган
бундай иссиққа
у ҳам. |
Менинг мўъжазгина шаҳарчам
шамол кутиб ётар тоғлардан
ва ниҳоят учинчи куни
қутулдик димиққан «оҳ»лардан.

Ва ниҳоят қутилиб олдик
бешафқат жазира қуршовларидан.
Терлаган юзларга урилди,
бир саррин шаббода — жонбахш, шан.
Урилди тўхтаган трамвайларга,
қаноти шалпайган боғларга,
Шаҳар бирдан жонланиб кетди,
бир сарин шаббода эсиб тоғлардан.

* * *

Борарсан-да, шошилма.
Боқ ортингга қайрилиб:
остонада жонидан,
жаҳонидан
айрилиб
онанг қолмоқда, онанг,
узмас сендан кўзларин,
сўқир одам офтобга
бурар шундай юзларин.
Борарсан-да, шошилма.
Бурилсанг-чи, далда бер:
сўнгги марта узоқдан
кулиб қўйгин яна бир.
Йиғламасин, қўл силки,
ярим тунлар уйғониб
сен қолдирган ишончга
яшасин у суяниб.
Майли, изла,
ел,
югур,
кўрсин ҳамма бўйингни.
Кўзларингда олиб кет
аммо онанг, уйингни.
Бир бурчида дунёнинг
меҳр истаб,
зор-зор —
бўзлар бўлсанг, унутма:
оқ соч онанг, уйинг бор..

ЖАЗИРАМА

Мудроқ уйқуга жим ўраб борлиқни
ёнади августнинг жазирамаси.
Ерга тушар бирдан қоп-қора қушнинг
қуёшда улкайиб кетган сояси.
Қўрғонча — хароба,
деворлар қумга
кемалардек чўккан, қордек эриган.
Бунда харобазор

аро бўрилар

умид узишолмас мудҳиш хабардан.
Бунда бўғриқади қумликлар учи
ва улар устида йиғлайди шамол.
Йиғлайди кун бўйи йўқотиб тинчин
оч қолган бўрилар ув тортган мисол.
Товонни ёндираб

қумлар ҳам чўғдек,
гўё кимдир кетган чўғдан йўл тўшаб,
Бўғзинга урилар

ҳаприққан юрак
қафасга солинган қушчага ўхшаб.
Мовий хираликда кўринар тоғлар,
айланар тепамда қора қуш бу чоқ.
Қазилмалар

ерга

жим кириб борар
худди сариёғга киргандек пичоқ.
Сап-сариқ ҳаво ҳам жаранглар ёниб,
толиққан,
чанқаган гана бу ёзда

бор кучини тўплаб таранглашмоқда
яшил Бухородан олис-олида.
Бизнинг елкалар ҳам тердан қоп-қора,
қувончдан ёруғдир бизнинг юзимиз.
Унутиб қўямиз чарчоқни бирдан
қадимий деворлар қаршисида биз.
Бу деворлар узра
балки бобомиз
эгилиб,
меҳрини солиб кўнгилга,
қалбини бергандир энтикиб ёлғиз
бўёқлар сеҳридан очилган гулга.

* * *

Суқланиб, ютоқиб ўзга боғлардан
кўм-кўк ғўраларни узаркан хушҳол,
кун тиғида қолиб, қақраган мисол
жануб меваларин қўмсайсан бирам.
Меваларки — дуркун,

эғилган шохда

ажиб товлангайлар, қамаштириб кўз...
Сен мудом беқўним, кезасан ҳануз
ва шеърлар битасан саратон ҳақда,
рутубат, туманлар, автолар ҳоври
қоришиқ диёрлар аро гоҳ мустар —
ки, умринг сермалган қиличдир унда —
шонларга ташнадир, чўққилар истар...

Ўзга боғлардан сен масрур ва шодон
узаркан нордон, кўк довуччаларни,
шундоқ мақтадингки тотиб уларни,
гўёки тишларинг қамашар ҳамон.

ТОҒ БАҒРИДАГИ ШИФОБАХШ ЧАШМА

...Чодирлар, ўтовлар, шинам чайлалар,
чўпон кўй ичагин шошмай тозалар,
табий газ баллони бунда доим шай,
қозон биқирлайди,
кир-чир болакай
узала тушганча сўради қурут,
ётар тош остида карахт қорақурт.
Қоя остидаги чашмада эса
яланғоч бўлишиб, вой-бў, бир неча
қозоқ аёллари чўмилишар, ҳув,
уятдан қизарар менинг юзим дув.
Шифо олиш билан улар бунда банд,
шунинг-чун ҳаёни қилмаслар писанд,
нетсинлар — йўқ бунда врачнинг зоти.
Шифо илинжида совуққа қотиб
хаста вужудлару дармонсиз танлар
ғимирлашар унда — бир нав, амаллаб.
Тос ичига тушиб олганлари ҳам,
соатга кўз қирин солиб дам-бадам,
косадан сув ичиб, илкис дилдирар,
жайдари жўмракнинг суви шилдирар.
Эчки соқол, қари, мункиллаган чол
ўлтирибди сувда мўлтайиб, беҳол.
Қартайган кўнглида йилтиллаб орзу,—
соб бўлган умрини чўзмоқ бўлар у,
биноқ беҳудланар — мишжада ёши,
кўклам кўкатидек қалтирар боши.
Чашма пештоқида — чўнг қоя узра
эниб ўсган арча шохларин безаб,

худди мевалардек осилиб ётар
кимлардир боғлаган латта-путталар,—
бемор дилларда бу — бир сўқир ихлос,
гўёки дардлардан айлагай' халос...
Қайнайвер, эй эзгу, шифобахш чашма!
Ул кекса чолни ҳам ноумид этма,
майли, умрини чўз, бўлмасин адо,
бепушт аёлларга фарзанд эт ато,
кампирлар товони азобин арит,
ношудлар, танбаллар руҳини ёрит...
Онам тайинлаган, чиққаймаи тоққа,
мўмиёйи асил олиб келмоққа.

* * *

Ойнага тўш урган каби қуш,
тўсиқларга мен ураман тўш.
Юрак, қувон, юрак, бўлгин шод,
ирода деб аталган қанот
огир чўккан фурсат устидан,
музда қотган узлат устидан
иккимизни толиқмай, тинмай,
олиб борар қайрилмай, синмай.
Юрак, қувон, юрак, англагин,
ҳорғинликда иккимиз бирмиз:
асримизнинг шул таранглигин
бирга олиб бораётимиз.

ЮМРОНҚОЗИҚЛАР

Қуёш чўл устида
 қирғийдай сузар,
ҳувиллаган бир чўл...
бепоён ва тор.
Мана, ёшу қари —
 бари шўрликлар
туришар инлари оғзида қатор.
Туришар
 белгача ўтга кўмилиб,
аскарларнинг
 интиқ беваларидай,
унсиз фарёдларин обкетар поезд
чўлнинг куйиб кетган
 деваларидан.
Кўкка кўтарилган
 олд панжалари,
ё улар илтижо қиларми,
 қайдам?
Пешин,
 дим вагонда
 ўтирасан жим,
хира пашшаларни
тинимсиз ҳайдаб.

САККИЗЛИКЛАР

ДУСТИМГА ХАТ

Ўзим кетдим, баҳсга на ҳожат?!
Орадан ҳам ўтди саккиз йил..
Ўтинаман, дўстим, ёзсанг хат,
менинг она тоғларим чизгил.
Танҳоликка кўникиб, тинчиб,
ночор ётсам уйқуга ҳар кеч:
ўша олис тоғлар соғинчи —
нурдай, кўзим юмдирмайди ҳеч.

* * *

Тизим-тизим қушлар учгандай нафис,
уйлар узра туман айланар тағин.
Почтадан қайтыпман — бир парча хатсиз,
из тушмаган йўлдан судралиб, ҳорғин.

Елғизлик шу қадар совуқ бир оғриқ,
беғамлик кунларим кўмди-ку, такрор,
руҳим — ҳозир сўнгги ёмғирлар ёғиб,
юпқа муз қоплаган тафтсиз майсазор.

* * *

Кечагина эди ўспирин,
югурарди гўёки тойчоқ.
Оғир юкнинг остида бугун
бўлиб қолди жиддий ва тўнгроқ.

Туғилгандан ўрганар гўдак
шафқат билмас Шарқ ҳикматини:
бўларкансан ҳақиқий эркак
отанг мангу кўз юмган куни.

* * *

Кечагидай бу кун ҳам
қуёшли, сокин.
Бу дунёдан ўтди одам,
ким пайқади, ким?
Кечагидай яшар шаҳар —
хомуш, шошқалоқ.
Ва қайсидир уйда тинмай
йиғлар чақалоқ.

Д А Ҳ О

Ишқи, курсандлиги, хафалигини
яшириб юрмайди у. Кўнгли очиқ.
Бир марҳум қабрида
бутун башарга
аза очган каби йиғлайди аччиқ.

Унга керак эмас мартаба, унвоп,
махсус пиширилган ширмойнон,—
санамлар зарҳалга муҳтождир, аммо
муҳтож эмас худо.

* * *

Сўқир лўли аёлнинг
кафтларига қўйдинг тош.

Шарт ушлади қўлингдан
ва айлади сени фош.
Дуойибад қилди у,
қара, энди кўзингга:
бировга отган тошинг,
қайтар бир кун ўзингга!

* * *

Бутазорда шовуллар шамол,
муз устига чиқиб қолган сол.
Дарз тушади юпқа музларга
ошиқ йигит овози мисол.
Қирғиякнинг тафтсиз қуёши,
новдалар эгилган бемажол...
Келажак ҳаётим ҳақида
кун бўйи
 бошимда
 чарх урди хаёл.

* * *

Гап очмади, йўқ, у ҳасратдан,
ёғдирмади надомат сўзлар.
Боқар эди фақат ҳайратдан —
катта-катта очилган кўзлар.
Титилган қўр сингари ҳар кеч
олар бу ғам аланга энди,—
ўчмас бу ўт қонларимда ҳеч,
овутолмас ўткинчи севги...

ТУРТЛИҚЛАР

* * *

Мени тақдир элтмасин қайси ватанга,
умримни титратмасин қай бир гирдибод,
онам оқ сути билан не кирса танга,—
у қалб учун азиз ҳис бўлгай умрбод.

* * *

Бахтсизликни лаънатлаб гоҳо
ўз ғаминга биқинсанг шошиб,
шундай чоғлар сен ҳаётданмас,
ҳаёт сендан боради қочиб.

* * *

Не-не йилларинг бахт излаб ўтади,
топдим деганингда — қўлдан кетади.
Мен бахтдан умидни узган пайтимда
бирдан бахт келади, бахтли этади.

* * *

Подмосковье тунлари узун.
Шимол ёқдан шамоллар эсиб,
шиғалаган ёмғир-ла бу тун
келтирдилар сочларинг исин.

И Н С О Н

Менда уйғонади муаммо, сирлар
ва яна ўзимда ечилар тугун.

Заминнинг бошию охири менман,
у менсиз яшашга қийналар бугун.

* * *

Тиз чўкиб эшитдим дўстим танбеҳин,
душман танбеҳ берди — мағрур тингладим.
Дўстимнинг гаплари бари эсимда,
душман нелар деди, аммо билмадим.

ХОН, ДОНО КАМПИР ВА СИРЛИ ҚОПЧА ҲАҚИДА РИВОЯТ

1

Қадим ўтган замонда
бир бадавлат хон бўлган.
Хазинаси олтину
кумушга лиқ-лиқ тўлган,
бу — жангларнинг ҳиммати,
худонинг марҳамати,
бошқа шоҳлар тушда ҳам
кўрмаган салтанатдир.
Кўчма тахти чўққида,
артиб чўтир юзини
боқар тўйган хўроздай
жанг томонга сузилиб.
Қалин ва сур юзида
сақларди қўрқинчли сир,
токим айбдорлар ўзин
от думига бойласин.
Шунчаки эрмак учун
«ўлжага» берар ҳукм,
Қўл билан имо қилар
кимга зиндон, ё ўлим.
Кўп жангларга бош бўлди,
навкарлар ювош бўлди,
гарчи уларга ҳар вақт —
ҳардам бағри тош бўлди.
Ҳарамда маликалар
чарчади кута-кута,
тасодифан мурувват
қилармикан шоҳ дея.

2

Якка ўғил — валиаҳд
тоғда санқир — ёввойи.
Ёвқур ота билмайди,
валиаҳд — одамови.
Валиаҳднинг тулпори
юрганда ер кўпчийди.
Тоғлардаги ҳайвонлар
дукуридан чўчийди.
Эгариди тик туриб,
дарёни тинглай олар.
Пастларда силовсинлар
ялт-юлт кўриниб қолар.
Уларга тикилишни
шаҳзода хуш кўрарди.
Моҳир мерган эди у,
нақ мўлжалга урарди.
Қошини сал чимириб,
боқиб баланд ўнгирга
совуққон тинглай олар
у, йўлбарслар бўқирса.

3

Бир кун доvon ортида
нотаниш уйни кўрди,
баланд девор олдида
бир оз ўйланиб турди.
Бу уйдаги тириклик
совуқ тушдай туюлди.
Икки қават девордан
ошиб, боғ томон юрди.
Боғда томиб шарбати,
ёнар пушти шафтоли,

олмоқчийди, шохлари
ўзларин нари олди.
Тамшанди, мевалар — чўғ
бўлиб дилга урилди.
Ортга боқди, ҳеч ким йўқ,
лекин шохлар сурилди.
Тажанг бўлди, терлади,
отмоқ бўлиб шайланди.
Шунда бир қиз нур каби
у томон юрди дадил.
Оппоқ, нозик қўл билан
шохни бери сурди у.
Сўнг жилмайиб, йигитга
мева олиб берди у.

4

Пастқам, хилват уй сирли,
деразалар очилган.
Товус юрар керилиб,
думи тарқоқ — сочилган.
Ажиб бир ўт булбулдай
куйлаб-куйлаб ўсади
улуғвор теракларнинг
ажойиб соясида.
Мункиллаган бир кампир
хирагина кўз билан
кутиб олар меҳмонни
илиқ-илиқ сўз билан.
Яна синчиклаб қарар
у мўйловдор йигитга.
Қаҳратонда қолгандай
жулдур кийими қат-қат.
«Пишиқчилик вақтлари —
айни тўй қилмоқ пайти

худо ҳаққи», деб йигит
қизни севишин айтди.
Қалин ҳаққи деб бир жуфт
кўрсатди ёмби олтин.
Балки душман кўнарди,
лекин қиз она ҳукмин
кутиб ерга қаради,
жимиб қолди куйчи боғ.
Кампир секин чиқарди
чўнтагидан митти қоп.
Эшитмасин деворлар
дегандай айтди секин:
«Қопчани олтин билан
тўлдирсанг қиз сеники».

5

Шаҳзода ўйлаб қолди:
бу қанчалар кулгили,
қопча жуда кичик-ку,
бу қанақа шарт бўлди?
Ва бир ҳовуч тиллани
ишонч билан бемалол
ташлади, лекин шу пайт
рўй берди ғалати ҳол:
шу кичкина халтача
ютди-қўйди ғор каби
шунча тилла тангани
бир зумда аждар каби.
Ҳуштак чалди. Келди от.
Йигит ҳафа, йигит лол.
Қайтар мағлуб жангчидай,
боши эгик, қадди дол.
Таъзим қилиб турибди
падари бузрукворга.

Чақиртиб фармон берди
подшо, хазинадорга:
«Мана бу халтачани
тез тўлдиргин тиллога».
...Халтачага олтинлар
оқар ўхшаб дарёга.
Оқар ўхшаб дарёга,
кулиб даҳшат устидан.
Кулиб оқарди гўё
кир салтанат устидан.
Тугади хазина ҳам,
саройда шовқин-сурон.
Сарой аҳли тамом лол,
лолу ҳайрон оломон.
Жодугарни келтиринг,
дея хон берди фармон.
Кутди уни бетоқат
хон асабий, тажанг хон.
У смайди, ичмайди,
кулмайди, уйқуси йўқ,
дарғазаб. Атрофдаги
Одамларга урар дўқ.
Қўл-оёғин боғлашиб
кампирни келтирдилар.
Бечора қўрққанидан
дир-дир титрар, қалтирар.
Ва ўзини ташлади
подшонинг оёғига.
Жаллод кела бошлади,
маҳлиё пичоғига.
Патнисчага солишиб,
келтирдилар қопчани:
— Бунинг сири нимада,
бир оғиз гапир, қани!
Қисқа қилиб айтди у:
«Бу асло қопча эмас,

бу — одамзод кўзидир —
ҳеч қачон тўйдим демас,
лекин жуда ҳам осон
тўлади бу митти қоп».

Кампир уни тўлдирди
солиб бир қисим тупроқ.

ЧОЛ ВА УНИНГ УҒЛИ ҲАҚИДА РИВОЯТ

Тизларига қўйиб кафтларин,
бошин эгиб, қисиб кифтларин,
тебранганча оят сасига
гўёки жон талвасасида,
қуруқшаган лаблари билан
дарғазаб ва узоқ пичирлаб
жойнамозга чўкиб
намоз ўқир

чол,

кўзларида топиниш эмас,

малол,

фарёд;

ўлим жазосига маҳкум

одам фарёди;

ағдарилган тошбақанинг

нажотсиз доди.

Гўё у хатарли парвоздаги қуш,

хотиралар даҳшати — босириқ туш,

эслаганда остин-устин ҳаётин,

эшитилар қамчиларнинг «виз-виз»лари,

азоб берар зарбаларнинг тирик ёди —

елкасида қолган қамчин излари.

Мана у,

аёздан қорайиб, қақшаб,

бамисли

саксовул ортилган эшак,

тун оққанда қайтар саҳродан,

тонг отганда қайтар саҳродан.

Мана у,

ёз бўйи,

қиш бўйи,
қору тўзонларга кўмилган кўйи,
ишидан чиқару ишига кетар,
ҳаёти зил меҳнат кўйнида ўтар.
Мана у,

жуда оч,

еб бардошини

ўлимни кутгувчи одам аслида.

Мана у,

эганча ғариб бошини,

турибди қашшоқлик рўпарасида.

Мана:

доимо оч чиябўрилар,

тепаси тутаган барханлар,

қумларни ҳайдаган тўзонлар,

бўронлар,

қоп-қора бўронлар...

Қўп узоқ пичирлаб намоз ўқир қол,

кўзларида топиниш эмас,

малол,

фарёд;

ағдарилган тошбақанинг унсиз фарёди,

ўлим жазосига маҳкум одамнинг доди.

Кириб келар ўғил.

Навқирон.

Мушаклари таранг

ва бўлиқ.

Астагина ўтириб

бирон

юпатувчи сўз айтмоқ бўлди...

Ота:

Мен қамалда қолган жангчидай

кута оламан, болам.

Тўрт кунлигим борми ё йўқми

умидим сендан, болам.

Ўтган кунларимдан бир лавҳа айтай...

Наврӯз ойн эди,
шаҳарга келди
ақонид олими — катта бир диндор,
эл-юрт кутиб олди уни худодай.
Қўйлар сўйилгану ошлар дамланган.
тавоф қилар эди уни одамлар.
У бўлса атрофга улугвор боқиб,
ҳаммага яхшилик тилаб кетарди.
Одамлар чопарди шошиб, тутоқиб,
кийимига ҳар хил қўллар тегарди.
Чанглар олиб унинг босган изидан
одамлар суртарди юзу кўзига.
Уни кузатувчи муллага ҳар ким
топганин берарди ҳаяжон билан.
Ҳолва,

гулдор чойшаб,

тўн,

ипак кийим,

пуллар берар эди хурсанд ва дилдан.

Ният қилдим:

от ҳады қилиб

агар ўғил кўрсам, албатта,
ўқитаман диний илмга,
мулло бўлсин билимдон катта.
Сўзим ошсин амалга дейман,
фақат сенинг ғамингни ейман.
Ол, бу йигирма йил тўплаган пулим,
ерга қаратмагин юзимни, ўғлим.
Фақат сен ялқовлик қилмайин,
ғурбатда илм ол, улғайгин.
Қурт еган мевадай бўш бўлма,
шошилма, ёмғирдай тўкилма.
Одамга бир марта берилар ҳаёт,
беҳуда меҳнат ҳам қилади барбод.
Енгил кайфиятга берилма ҳеч вақт,
фикрга, ақлга ишонгин фақат.

Ягона бурчингни унутма,

ТОКИМ

қалбингни қул қилгин, ақлингни ҳоким.

Боғларда хазонлар учса қайғурма,

сен фақат фойдани ўйлагин, бўтам.

Унутма:

шошган қиз ёлчимас эрга,

шошқалоқ йигитни кутади ситам.

...Қунлар ўтиб,

қайтди ўғил,

на художўй,

на бой,

на ҳоким.

Ёлғиз тўни эғнида,

бирок

унга ҳам тушибди кўп ямоқ.

У ғурбатда кўп азоб тортди,

пулини илм деб йўқотди.

Отасига қайтди у аранг.

Тепакал.

Қалтирар.

Лол.

Гаранг.

Ҳурлайган соқоли узундир,

Сўзлар секин тутиб ўзини.

Уғил:

Ота, улуғ зафар-ла қайтдим

бўлиб икки дунёга ҳоким.

Бошгинамга бахт қуши қўнди,

шеър, фазилат камолга дўнди.

Шаънингизга қасида битдим,

фахр этсангиз арзийди буткул.

Ҳар битта юлдузнинг номин биламан,

ҳатто Ойни ҳам ҳамсуҳбат қиламан.

Мен энди фарқлайман оқу қорани,
ҳар қандай сўздан ҳам топаман маъни.
Илму фан аталмиш дунёга кирдим,
унинг кўйларини танидим, кўрдим.
Сизга роҳатини тотимоқ қолди,
менга иш бошламоқ — қаламни олиб.
Аччиқ кулгу билан тинглади ота,
жуда хафа бўлди, бўлди безовта.
Ахир, бутун бойлик кўкка соврилди,
унинг аламида ота қоврилди.
Хафақон боришар ўғил ва ота,
бозорда ястанган расталар қатор.
Аввал улар бўзчига борди,
сўнг баққолга,

қассобга борди.

Сўнг нонвойга борди,

саррофга борди,

ҳаммасидан бир хил жавобни олди.
Сабзавот сотувчи қошига келиб
бир боғлам редиска олиб, деди чол:
«Эвазига ўғлим шеър ёзиб берар
Ё эртак — юлдузлар ҳақда, кўна қол».
Сотувчи молини қайтариб олди,
дағал қўли билан нуқиди чолни:
«Бу ҳолни

кўрмадим,

кезиб жаҳонни.

нақдидан гапиргин,
кавлаб картмонни!
Юлдузу шеър билан, менинг ишим йўқ,
Қани нари кетинг!»—
Дея урди дўқ.
Тутоқди,
терлади.
Бирдан телба ҳол
оёғи остидан тупроқ олиб чо.

Ўзининг бошига соча бошлади,
Ўғлига ҳам сочиб, сепиб ташлади.
Ва яна ўзига, яна ўғлига...
Сочди теккунича кўнглига.

Ч о л:

Рўдапо, гўдак,
бу қандай алам,
фойдасиз илҳомга бўлибсан ҳамдам.
Кўрдинги, шеър учун бермади кўкат,
лоақал редиска,
ҳатто бир боғлам.
Сўнги йўқ бўшлиқни бошпана билиб
ҳавойи гаплардан излайсан маъни.
Мен қашшоқ ўтгандим,
сен қашшоқ бўлдинг,
бошинг оққан ёққа
қани
жўнагин!

ИЗЛАЙМАН

(Достон)

О, эшикни очинг, мен
Йиглаб қоқяпман уни.
АПОЛЛИНЕР

Тўхтатиб бўлмайди кучли босимни,
тоғлардан шитоб-ла пастга ташланиб,
кучли шиддат билан тешиб тўсимни
шариллаб оққанда лой, бўтана сув.
Мана, у отилиб чиққан тешикдан
бирон из турмайди кўзга ташланиб...

Менинг дардларим ҳам
қош қорайган кез
фақат аёллару бола ортилган
узун,
ҳимоясиз поезд ортидан
қолмасдан,
ошиқар,
чопар изма-из.
Самовот қаъридан ташланиб,
машъум,
ваҳмали чинқириб самолётлар
бир лаҳза сирғалиб
ернинг юзида
тагин тубсизликка бўлади ғойиб.
Чироқлар милтирар
симёгочларда,
перронда
сочилиб ётибди олма,
бир-бирин ушлашиб
иккита бола
бомба портлашига
боқмай югурар.

Ва тағин булутлар тўпи остида
даҳшат учаётир
капалак бўлиб.

Унда —
улар чопган
дўнглик устида
қолди оналарин жасади, кули...

Тиниб ўлтирамиз.
Бегона хола
пайпаслаб, аланглаб, термилиб тикка,
тўқ-яшил рўмолда
қилганча нола,
бизларни элтмоқда номаълумликка.

Хатар ортда қолди.
Болалар уйи
шодон қаршилади бизни.
Шу кўйи
сўнг яшай бошладик
иссиқда — нурда.
Биз уруш кунлари улғайдик бирдан.
У ер иссиқ эди.
Ниҳоят иссиқ.
Бизни келтиришган у олис диёр.
Унда бесаранжом қушлар галаси —
тўпидан айрилиб,
биргина ночор
мусича юрарди
сокин
беозор.

Азобли кўникма —
ҳар кун туш пайти
димикқан синфни тарк этардик биз.
Хусусан, ортарди тунги димликда
нохуш, ноумидлик сингари бир ҳис.

Бизнинг бошимизда
 онамиз каби,
тунги энагалар
 ғамимизни еб,
ўлтириб чиқарди,
 чўчиб, асабий
қичқириб уйғониб кетмасинлар деб.
Оналар меҳридан бўлсак-да маҳрум,
ухлатишга шошмай,
 бошимиз силаб,
қучдилар —
 товушсиз йиғлаб —
 эркалаб
ҳеч кимса етим деб, қилмади зуғум.
Бир кампир келарди гоҳо
мен учун.
Ва у ёлғизликни қарғаб, пайдар-пай,
узарди сарғайиб қолган узумдан,
дастурхон ёзарди мен учун
 атай.
Кампирнинг боғида
 ҳар бир дарахтда
мевалар бўларди
 ой каби бўлиқ.
Бедазорда эса,
 билмам, не ҳақда
бедана сайрарди
 бўлиб ва бўлиб.
Ҳаво иссиқ келди сентябрда ҳам.
Сўнди булоқларда тушги жазира.
Мен
 ишга суюниб, ҳовлида бардам,
самовар ёқиш-ла эдим овора.
Сўнг бир хат ўқидим зўрға ҳижжалаб..
Оддий хат эди бу,
қисқа матнда

маълум қилган эди кампирга майор:
Горки қишлоғида
ҳужум пайтида
мardларча ўлибди
ўғлони Едгор.

Шошмай «қорахат»ни яширди она.
Боладай ҳиқиллаб йиғлади яна.
Дарахт остидаги сув бошида сўнг
ўлтирди,
мендан хавотирда, гумондайди у.
Менга қийин-ку, деб тирнамади юз,
ўғил қилмоқ бўлди,

қилмади ҳасрат.

Мен ҳам мўъжизага ишониб фақат,
онамни кутардим кун сайин ҳануз,
бегона меҳрга
қилмай қаноат.

Боғларда булоқлар куйлар жимгина.
Уйғонар сайрашиб

аста қушчалар.

Уруш ҳам тугади
ва бу хушхабар
юракда тўпланган ҳасратни яна
кучлироқ оширди тағин шунчалар...

Ранглари ўнгиди

хатарлар йилин,

вақт эса оқартирар

сочларни зимдан,—

мен қора латгани

ташлайман юлиб

машъум жанг қолдирган

жароҳатимдан.

Менинг зорлигимни бир пулга олмай,

зангли темирларин гурроси билан,
даҳшатли ўкирган

садоси билан

уруш келар ҳамон изимдан қолмай.
Ҳануз чинқиради ваҳмали, машъум,
самовот қаъридан ташланиб,
бир зум
ер узра сирғалиб,
тубсизлик сари
тагин ғойиб

бўлар

самолётлари.

«Онажон!» нидосин

лабида тишлаб.

болалар югурган

майдонлар узра

ҳануз вайроналар

«хирмони» узра

даҳшат

капалакдай

учар ирғишлаб...

Мен хатлар кутаман.

Ҳар ёққа, бетинч,

ҳасратли сўровлар жўнатиб ойлаб,

одамлар ҳам жавоб ёзар

шошилинич

ачиниш ҳиссини

сатрга жойлаб.

Тушларимга эса

ўрмонда, бирдан,

терақларга мунгли ташлаб кўз қирин,
боласин

бағрига

босиб

югурган

аёллар сояси кирар
 бостириб.
У соя чарх урар,
 ўрнимга қулар
ва собит қуюнга
 айланар кескин;
аёл елкасининг шаклига кирар,
онам кўйлагидек
 ҳилпирар секин.
Унга талпинаман,
 додлайман чўзиб,
декин эшитмайман додимни ўзим...

Кучлироқ
 кўникиш,
 сукут қонуни
заминнинг тортилиш қонунидан, рост.
Енгиб
 ноумидлик ва дард-қайғуни,
чиқдим
 қондошларни
 изламоққа боз.
Қуёшдек ёруғ бир умид
 жонимда,
руҳимни ёритиб, бошлайди йўлим,
у шундай ёруғки,
 ўлар онимда
уни ўлдиролмас
 ҳаттоки ўлим!

ЧЕГАРА

(Достон)

Тайёра зинаси олдида қолган
тоғларнинг залварли сукунатию
онангининг қуёштафт меҳридан кейин,
моторнинг гурроси ичра сезасан —
ўттиз минутдан сўнг пешвоз чиққувчи
сершовқин шаҳарнинг феъли-атворин.
Аммо учаркансан ўйлайсан сарсон:
«шаҳар» билан «тоғлар» қофиядошми?
Қоронғу кечага

термилган каби

зўриқиб боқасан

ўз вужудингга:

онанг ўйидаги жажжи болакай
сени ёлғиз ташлаб

кетиб борадир.

Дўстларига атлас ва ола чопон,
антиқа совғалар кўтариб олган
сокин табиатли, зиёли ўғлон
тўлдириб келади унинг ўрнини.
Кейин кўчаларнинг талатўлида,
таниш башаралар маёқлар каби
гоҳ туман қўйнидан балқиб чиқарлар,
гоҳ аста чўкарлар оломон ичра.
Фақат йўлдош бўлур хавотир — илк бор
шаҳар кезгандаги ҳамроҳинг — дўстинг.
У-да қоришади оломон билан,
у ҳатто эшитмас ўз овозини.
Зўриқиш қалбингдан кўтарилади.

Уқирган машинлар сокинлигию
бетон балкониларнинг бепарво тафти,
танимга сизади салқин ҳаводай.
Бошда капалакдай айланиб хаёл,
қўнади: эртага... Эрта — душанба...
Демак, сен бошлайсан янгича ҳаёт,
олдин ўйлангандай жиддий,

режали.

Шунданми қувониб йўловчиларга
боқасан, куласан

ва бирдан ҳатто
виқорли, тартибли ит етаклаган,
кампирга жилмайиб салом берасан.
Ва яна қийналиб жилмаясан жим,
автобусга судраб кириб оломон,
сўнг тез ва авайлаб — кулги аралаш —
отиб ташлашса ҳам

сўнги бекатда.

Чўнтақдан калитни узоқ излайсан,
хонангга юрибмас,

кирасан учиб.

Сезгандинг —

у ҳозир қўнғироқ қилар,
телефон жиринглар, аёл бесабр.

Асабий энтиқиш, ноз-фироқ, митти
фожиачалар

бўлган сўнг адо,
илтимос қилмайди —

у ёлворади:

«Кела қол, келмасанг, ўлиб қоламан!»
Улоқтириб қатъий режаларингни,
такси тўхтатасан йигирма минут,
сен бутун шаҳарни кесиб ўтасан,
минг бир хаёл билан ўзингни эзиб.

Чироқнинг нимхира ёғдуси аро
унинг қад-қомати

кўринар аён:

У турар

совуқдан титраб, кичрайиб,
у турар термилиб қоронғиликка.

Оҳ, қандай чарчади у сени кутиб.
Танишган чоғингдан — бир мангуликки —
унга,

майхўр эрин ташлаган оқшом,
бу аёл кирганди,

қатъият билан —

ҳар соат, ҳар лаҳза қўнғироғингни
кутмоқ-чун бир жимжит итоат ила.
Бу кутиш ҳозир-чи, бир ҳайрат бўлиб
қотгандир лол-қарахт нигоҳларида.
Йўқ, йўқ, йиғламайди,

кучоқламоққа

қўлларин ёзмас ҳам

ўртаниб,

ёниб.

Ҳалиги қўнғироқ —

ногаҳон шиддат.

Энди қизарар у ўз шиддатидан.
У ҳатто эшитмоқ истамайди ҳам,
тоғлар суратию шаҳар ғалваси
бир қалбда омухта яшолмаслиги
ҳақида гапира бошласанг ногоҳ.
«Ножиддий» мавзулар унга ўтирмас,
«Муҳим мавзулар кўп

гаплашмоқ учун»,

дейди-ю, гап очиб қолади ўзи
бирдан янги йилу арча ҳақида. —
олдинда ярим йил турган бўлса ҳам:

ёки бу барваста шаҳар танидан
иссиқлик ажралиб — бениҳоя мўл
таъсир қилишини обу ҳавога...

Чироқнинг нимхира ёғдуси аро
унинг қад-қомати кўринар аён.

У турар

совуқдан

титраб,

кичрайиб.

У турар

термилиб қоронғуликка.

Балки онанг шундай хавотир олган,
отанг ва аканглар ғамхўрлигню
ақл ўргатиши жонингга тегиб,
кетмоқ бўлганингда олис шаҳарга.
Кейинроқ, талаба бўлганингдан сўнг,
огирфёъл отангдан яшириб, тежаб,
у ҳар ой сенга пул жўнатиб турди:
«Озгина бўлса ҳам, кўп ўрнида кўр».
Отанг-чи? Ўғлидан пул аярдими!
Фақат ҳар увоқнинг қадрини билган
отанг ўйлар эди, яшамоқ оғир,
ҳар ким тортсин, дерди,

ўз аравасин.

Хатларингда қандай камгап эдинг сен.
Ориқлаганингдан ташвишга тушиб,
гиргиттон онанг ҳам зериктирарди —
эшикни кўзлардинг, уйга келиб ҳам.
Йиллар ўтди.

Онанг англади,

аниқ —

ўзингнинг уйингда сен

меҳмон бир қуш.

ногоҳ кутмаганда учиб келгувчи,
ногоҳ кутмаганда кетгувчи учиб,

Ақл ўргатмади сенга волиданг,
таъна тошларига қалқон бўлдию
бошқача яша, деб у зўрламади,
фақат сени севди,

севади ҳамон.

Севади энг сўнгги нафасигача,
сенга толе тилаб,

сенга ҳар қайда,

ҳар қачон

омад ёр бўлмоғин тилаб,

тонглар дуо ўқир ситораларга.

Биласан,

у қандай авайлаб асрар,

силаб-сийпар

майин тантана ичра,

сенинг ғўру содда шеъринг босилган,

газету журналлар варақларини,

«Она юрт ҳақида китоб битяпман»,

деб ёзиб юборган хатингни эса

кўрсатиб чарчамас

дўстларинггаю

таниш-билишларга,

қариндошларга.

Оҳ, қандай чарчади у сени кутиб.

Мана бу аёлдай

итоат билан

нигоҳи эркалаб термилар сенга,

рости,

девордаги осик расмингга.

Эсингда турибди хайрлашув они,

ноининг бир парчасин тутқазди онанг:

— Ризқинг узилмасин уйдан, жон болам,

сени чорлаб турсин энди кемтик нон.

Боболар одати жону қонингда,

ўз юртингдан нари — ёлғизсан, синиқ

ва бахтли бўлмайсан, бўлмайсан бутун,

уйингдан нарига бошлар экан йўл.
Уйингда кутишар, қайтмоқлигингни,
қайтганингдан кейин виқорли тоғлар
кечиргунга қадар

хиёнатингни,

онанг азиз нонни асрар муқаддас.

Сўнгни кун, тайёра зиналарида

бирдан сездинг —

қандай оғир ёлғизлик,

айниқса, кузатиб қўймаса ҳеч ким,

айниқса, ҳеч кимга силкитмасанг қўл.

Шунда

қонинг музлаб,

бўзлаб (ичингда!),

юракларинг оғриб

англадинг, сездинг,

она диёрингни севмоқ, пуч гапмас,

сен юртсиз бўшлиқда

адашган бир гард.

Ирмоқлар бўлмаса, баҳри улканга

қайдан етиб борар азим дарёлар;

драхтлар қурийди, агар томирлар

яшил япроқларга шарбат тутмаса.

Илк бор қадамингни титраб босганинг

ирмоқлар куйлаган она тупроққа.—

уйингга қайтасан эртами, кечми,

саргардон, эй, ўғлон, овора кезиб.

Қайтасан ўзбекнинг урф-одатини

онанг сути билан ичганинг юртга,

қайтасан боболар ёдию хоки

тўзгиган тоғларга, сўнгсиз қирларга.

Севимли аёлнинг қадди-қомати

чироқ ёғдусида

аён кўринар,

у турар совуқда

титраб, кичрайиб,

у турар термилиб қоронғуликка.
Бекатга қарайди,
кўрмайди аммо
сен ўзга тарафдан келётганингни,
бирдан... қадамингни секинлатасан...
қайдан ўртамизда чизиқ-чегара?
Чегара ўртада — бир ипдай ночор,
бироқ у юртимга бориб боғланар.
У абад узилар —

бу аёл билан
шаҳарда қолсаму
унутсам тоғни.

Кесиb ўтолмайсан.

Дўсти ёридан,
шаҳар шовқинию онадан кечиb,
у ҳам бу чизиқни кесиb ўтмасин,—
бу аёлга тоғлар

шаҳар бўлолмас.

Охир кўзи тушди сенга аёлнинг.

Қичқириб юборди...

Чизиқни кўриб.

Шаффоф бир шишадан ясалган девор —

Чизиқ ўртамизда хуллас бор бўлди.

Худди секинлашган кино лавҳадай,
деворнинг ортидан

лаби

пичирлаб,

ненидир гапириб сен томон юрди...

Деворга урилиб

тўхтади ҳайрон.

Даҳшатли туш каби эди барчаси,
ўша туш... (эсинга тушмаяпти ҳеч),
унда шишаларни синдирмоқ осон,
чизиқдан

ўтмоқлик

ўзингнинг эркинг,

Унга неларнидир айтмоқчи бўлдинг,
оғзингни очдингу сўзлар ўрнига
ожиз фиғон билан

лабда

жон берди,

уларнинг ўчётган аксу садоси.

Қўлингни кўтардинг бошинг узра даст,
аммо эсдан чиқди барча-барчаси...

Бош узра асабий қалтираган мушт
нима қилмоқ учун тугилган эди?

Ҳа, топдинг — бош узра тугилган муштинг
ҳеч қандай мушкул бир вазифаси йўқ —
бу шиша деворни синдирса, тамом...

Аммо у бош узра ҳамон солланар.

Ва...— Наҳот?— чизиқдан ўтгандай бўлдинг,
кўр қилди,

шол қилди

совуқ бир қўрқув:

қоришиб кетдингми бу оломонга,

ўзингнинг сасингни ўзинг эшитмай?

Сенинг-чун севгилинг нақадар қўрқди!

Гуноҳкор суйкалди

шаффоф деворга,

аммо қўрқув ўтди,

уни эслатиб,

тер оқар, оқарган юзингдан оқар.

Бир қадам ташладинг... Чекинди чизиқ,

бир қадам тисланди азиз аёл ҳам.

бир қадам чекинди

бир соат аввал

сенга ҳаётидай зориққан аёл.

Девор ортидаги аёл юзида

ногоҳ пайдо бўлди

сокин қатъият.

Уйин йўлкасига бурилди...

Қайтди..,

Уйланди ненидир эсламоқчидай...
Кейин қўлин силтаб асабий-кескин,
кўп қаватли бино эшигин очди.

Иморатнинг

ҳорғин бачадонида

оғриниб қўзғалди

мудраётган лифт.

Унинг ғингшишидан бужмайиб қалқдинг,
вужудингни ёқди

қовжираган ғам —

лифтнинг деворига бошини қўйиб,
кифти титраётган

аёл кулфати.

Қалбингда жо бўлар балки унингсиз
шаҳар ва қишлоқнинг

тескари руҳи,

шонга кўмиларсан...

Аmmo шу шонми?—

девор ортидаги ёлғиз аёлнинг

ёлғиз кулфатига

айласак таққос...

.
.
.

Қачондир ёлғизлик жонингга тегиб
севгингнинг олдида

айбингни сезсанг,

сени ўлдирмасми

афсус-надомат!

Баргларга урилиб эзилган ёмғир,

қайгадир шўнғийди энди жимгина.

Кўчадан келади қувноқ бир суҳбат —

кечки сменадан

одамлар қайтар...

МУНДАРИЖА

Ватан. Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	3
Осиё. Шавкат Раҳмон таржимаси	4
«Эй, пойтахтдан ташриф буюрган». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	7
«Боғларни». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	8
«У кулган чоғларда». Мирза Кенжабоев таржимаси	9
Қирқ биринчи йилнинг ёзн. Абдулла Шер таржимаси	10
«Уруш тугаб». Абдулла Шер таржимаси	11
«Қўлига зиракча бериб». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	12
Синган пиёла товуши. Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	13
Ҳовуз бўйида. Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	15
Новда. Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	16
«Ҳовлида». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	17
«Қишнинг ювош қорчумчуғидай». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	18
«Инсоннинг олдига недир чумоли». Миразиз Аъзам таржимаси	19
«Музей обидасидай». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	20
Қарийётган аёллар. Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	21
«Узун сочларингни». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	22
«Нимагадир хурсанд». Қутлибека Раҳимбоева таржимаси	23

«Бизда кутилмайди ёмғирлар ҳали». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	24
Вазнсизлик. <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	26
«Мен чарчаб-толиқиб». <i>Маъруф Жалил таржимаси</i>	27
«Тошкентда мезоннинг қори». <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	28
Дарахт қошида сурат. <i>Маъруф Жалил таржимаси</i>	30
Боши берк кўча. <i>Маъруф Жалил таржимаси</i>	32
«Шундай пайт келарки». <i>Омон Матжон таржимаси</i>	33
«Аён сезмакдаман». <i>Омон Матжон таржимаси</i>	34
Ташналик. <i>Шукур Қурбонов таржимаси</i>	35
«Елиб бораётир бир отлиқ бола». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	36
«Қуёш, туман, ёмғир аралаш». <i>Шавкат Раҳмон таржимаси</i>	37
«Ариқча чопарди». <i>Нурулла Остонов таржимаси</i>	38
«Бойлоқдаги отдай». <i>Усмон Азимов таржимаси</i>	39
«Кўзни кўзга тикиб». <i>Усмон Азимов таржимаси</i>	40
Олтойда ёзилган шеър. <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	41
«Сандалга тикман қотган оёғим». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	42
Биринчи қор балладаси. <i>Шукур Қурбонов таржимаси</i>	43
Шафтолизор хотиралари. <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	45
«Юртинг қўшиқларин...» <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	46
Бўрон. <i>Нурулла Остонов таржимаси</i>	47
«Қайларда эдинг». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	48
«Айлантир чархингни». <i>Абдулла Шер таржимаси</i>	49
Бепарво одам ҳақида шеър. <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	50
Посилка. <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	52
«Елғизлик таъмици». <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	53

«Бор дардинг ичингда». <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	54
Қуриган дарахт. <i>Шукур Қурбонов таржимаси</i>	55
«Юксакликдан жудо бўлганлар». <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	56
Тўсиқлар оша югуриш. <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	57
Шаҳардаги олма дарахти. <i>Абдулла Шер таржимаси</i>	58
Шоир. <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	60
Полизда тонг. <i>Йўлдош Эшбеков таржимаси</i>	61
«Кўряпсанми». <i>Хуршид Даврон таржимаси</i>	62
Тонг. <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	63
Қайтиш. <i>Йўлдош Эшбеков таржимаси</i>	64
Сарин шаббода. <i>Йўлдош Эшбеков таржимаси</i>	65
«Борарсан-да, шошилма». <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	67
Жазирама. <i>Хуршид Даврон таржимаси</i>	68
«Сукланиб». <i>Мирпўлат Мирзаев таржимаси</i>	70
Тоғ бағридаги шифобахш чашма. <i>Мирпўлат Мирзаев таржимаси</i>	71
«Ойнага...». <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	73
Юмронқозиклар. <i>Шавкат Раҳмон таржимаси</i>	74
Саккизликлар.	
Дўстимга хат. <i>Қутлибека Раҳимбоева таржимаси</i>	75
«Тизим-тизим қушлар». <i>Қутлибека Раҳимбоева таржимаси</i>	75
«Кечагина». <i>Маъруф Жалил таржимаси</i>	75
«Кечагидай бугун ҳам». <i>Шавкат Раҳмон таржимаси</i>	76
Даҳо. <i>Миразиз Аъзам таржимаси</i>	76
«Сўқир лўли». <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	76
«Бутазорда». <i>Усмон Қўчқоров таржимаси</i>	77
«Гап очмади». <i>Муҳаммад Раҳмон таржимаси</i>	77
Тўртликлар.	
«Мени тақдир». <i>Абдулла Шер таржимаси</i>	78

«Бахтсизликни лаънатлаб». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	78
«Не-не йилларинг». <i>Мирализ Аъзам таржимаси</i> .	78
«Подмосковье тунлари». <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	78
Инсон. <i>Қутлибека Раҳимбоева таржимаси</i> . .	78
«Тиз чўкиб эшитдим». <i>Қутлибека Раҳимбоева таржимаси</i>	79
Хон, доно кампир ва сирли қопча ҳақида ривоят. <i>Йўлдош Эшбеков таржимаси</i>	80
Чол ва унинг ўғли ҳақида ривоят. <i>Йўлдош Эшбеков таржимаси</i>	86
Излайман (д о с т о н). <i>Мирза Кенжабоев таржимаси</i>	92
Чегара (д о с т о н). <i>Усмон Азимов таржимаси</i> . .	98

На узбекском языке

Сабит Мадалиев

ВОСПОМИНАНИЕ О СОЛНЦЕ

Стихи и поэмы

Перевод с изданий издательства им. Гафура Гуляма, т. 1977,
издательства „Ёш гвардия“ ЦК ЛКСМ Узбекистана. Т., 1979

Редактор М. Аъзамов. Рассом Б. Немировский.
Расмлар редактори А. Бобров. Техн. редактор У. Ким.
Корректор М. Қудратова

ИБ № 2557

Босмахонага берилди 22.3.82. Босишга рухсат этилди 2. 2. 83.
Формати 70×90^{1/2}. Босмахона қоғози №3. Адабий гарнитура.
Юқори босма. Шартли босма л. 4,09+0,36вкл. Нашр л. 3,73+0,45вкл.
Тиражи 5000. Заказ № 636. Баҳоси 70 т. Ялтироқ қоғозда баҳоси 90 т.
Гафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 700129.
Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бўйича Давлат
комитети Тошкент „Матбуот“ полиграфия ишлаб чиқариш бирлашма-
сининг Бош корхонаси. Тошкент, 700129. Ҳамза кўчаси, 21.

Уз2

М 14 Мадалиев Собит.

Қуёшни соғиниб: Шеърлар ва дostonлар
[Русчадан тарж.].— Т: Адабиёт ва санъат
нашриёти, 1983.—112 б.

Собит Мадалиев 1949 йилда Жамбул шаҳрида туғилган.
А. Н. Островский номидаги Тошкент театр-рассомчилик
институтининг режиссерлик факультетида икки йил ўқиган,
Москвадаги М. Горький номи Адабиёт институтини тамом-
лаган. СССР Езувчилар Союзида ўзбек адабиёти бўйича
консультант бўлиб ишлайди. Собит рус тилида ёзади, уч
шеърни тўплами chop этилган.

Ушбу китобга ёш шоирнинг энг яхши шеър ва дoston-
лари киритилди.

Мадалиев Собит. Воспоминание о солнце
Стихи и поэмы.